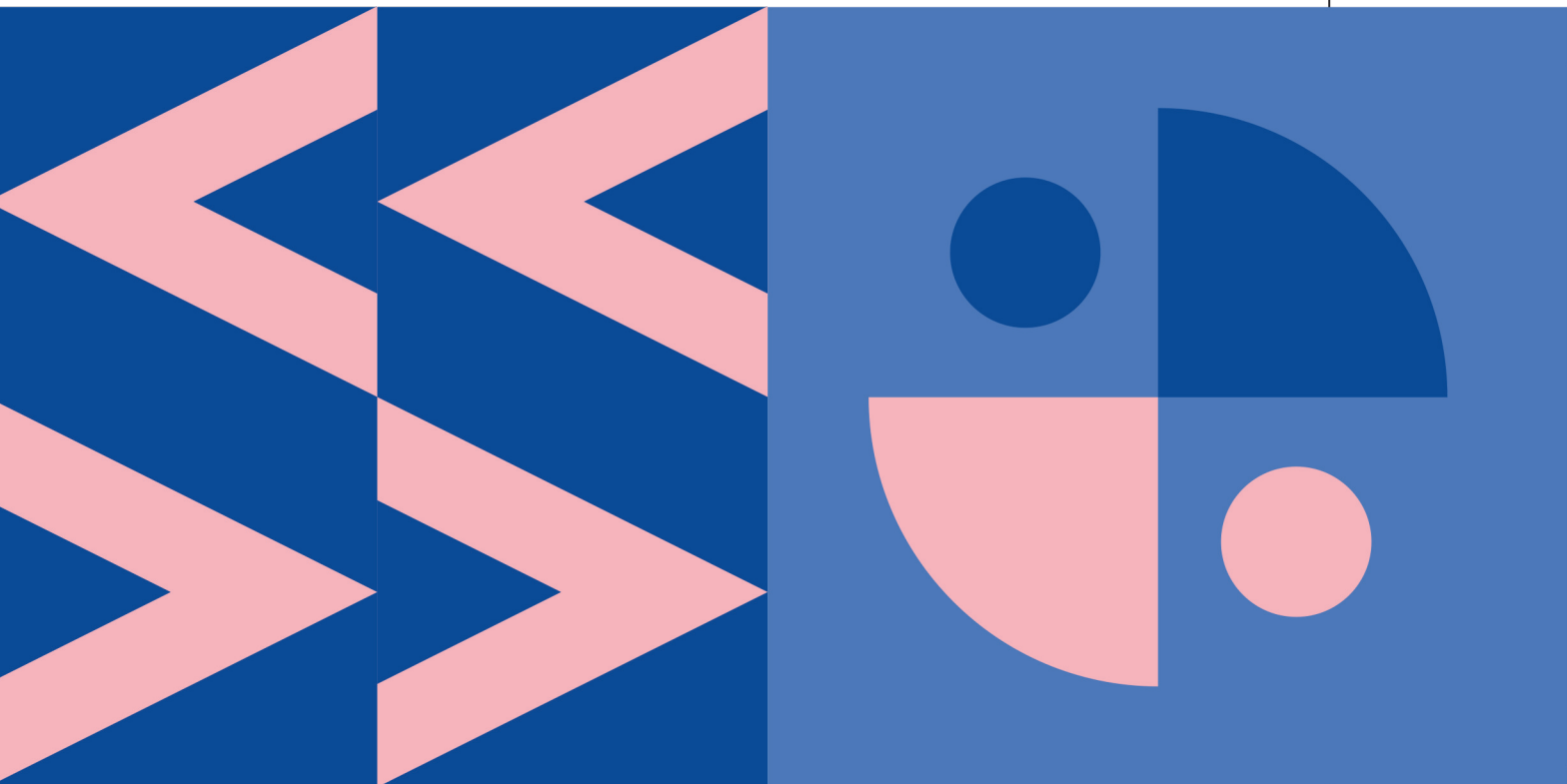

ПРОТИДІЯ СЕКСУАЛЬНОМУ НАСИЛЬСТВУ НАД ДІТЬМИ

➤ ПОРАДНИК

За даними Ради Європи кожна п'ята дитина в Україні пережила сексуальне насильство. Це може трапитись з будь-якою дитиною, незалежно від її віку, статі, характеру, зовнішнього вигляду, складу чи рівня достатку її сім'ї.

Дитина **ніколи** не винна у насильстві, що з нею відбувається. Дорослі несуть відповідальність за захист дітей від сексуального насильства.

UHF Ukraine
Humanitarian
Fund

Цей poradnik було розроблено
Ресурсним Центром Недержавних Організацій
за підтримки
Українського Гуманітарного Фонду.

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО — ЦЕ ЗЛОЧИН

**ЗАХИЩАТИ ДІТЕЙ
ВІД СЕКСУАЛЬНОГО
НАСИЛЬСТВА —
ОБОВ'ЯЗОК ДЕРЖАВИ.**

▶ **ЩО МОЖЕ ЗАХИСТИТИ ДІТЕЙ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА?**

Наша держава пообіцяла робити все можливе, щоб захищати дітей від сексуального насильства, підписавши Лансаротську конвенцію.

▶ **НАВІЩО ПОТРІБНА ЛАНСАРОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ?**

Лансаротська конвенція забороняє сексуальну експлуатацію та розбещення дітей. Будь-хто, хто завдає шкоди дитині, чинить злочин. Мета конвенції — не допустити цього, захистити тих, кого скривдили, і притягнути до відповідальності осіб, які завдали їм шкоди.

▶ **ПРО ЩО ЦЯ КОНВЕНЦІЯ?**

Згідно з Лансаротською конвенцією держава зобов'язана запропонувати заходи протидії сексуальному насильству стосовно дітей в межах підходу чотирьох «Р» (Prevention, Protection, Prosecution and Promotion): категорії запобігання, захисту, кримінального переслідування та зміцнення національної і міжнародної співпраці.

▶ **ЯК ДЕРЖАВА МОЖЕ ЦЕ ЗРОБИТИ?**

Держава повинна вживати заходів для того, щоб спеціалісти, які працюють із дітьми, були добре підготовлені та працювали заради інтересів дітей. Держава також повинна розслідувати такі злочини та переслідувати злочинців і з цією метою співпрацювати з іншими державами.

▶ **ЯК ЛАНСАРОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ ВИЗНАЧАЄ СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО?**

Лансаротська конвенція визначає, що сексуальне насильство — це будь-яка діяльність сексуального характеру з дитиною, яка не досягла передбаченого законодавством віку для заняття діяльністю сексуального характеру (вік згоди); або заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, коли:

- * використовується примус, сила чи погрози, або
- * насильство здійснюється зі свідомим використанням довіри, авторитету чи впливу на дитину, зокрема в сім'ї, або
- * насильство здійснюється в особливо вразливій для дитини ситуації, зокрема з причини розумової чи фізичної неспроможності або залежного становища.

ВІК ЗГОДИ В УКРАЇНІ СТАНОВИТЬ 16 РОКІВ.

Тож, статевий акт, який вчиняє повнолітня особа із дитиною у віці до 16 років, незалежно від її згоди, є сексуальним насильством щодо дітей.

ДОСЛІДІТЬ ФАКТИ

ЯКЩО МИ НЕ ЗНАЄМО ПРО СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО, МИ НЕ МОЖЕМО ЙОМУ ЗАПОБІГТИ.

▾ ЯК МОЖЕ ПРОЯВЛЯТИСЬ СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО НАД ДИТИНОЮ?

будь-які статеві контакти з дитиною, що не досягла 16 років (проникнення в тіло дитини з використанням геніталій чи сторонніх предметів, інтимні доторки, пестощі, без проникнення в тіло);

економічний чи психологічний вплив, щоб примусити дитину до статевого акту;

статевий контакт в небажаній ситуації або в небажаний час;

зґвалтування;

примус до перегляду порнографії, актів мастурбації;

примус до спостереження за статевим контактом кривдника з іншими;

пропозиції дитині показати її/його статеві органи, торкнутись до їхніх оголених інтимних частин тіла або вступити у статтеві стосунки;

підглядання;

пропозиції дитині винагороди за те, щоб показувати статтеві органи, торкатись до оголених інтимних частин тіла (свого або інших) або вступати у статтеві стосунки;

залучення до секс-бізнесу або порно-індустрії;

фото або відеозйомка оголеної дитини;

секстинг (обмін повідомленнями сексуального характеру) з дитиною, що не досягла 16 років;

сексторшен (налагодження довірливих стосунків з дитиною в інтернеті з метою отримання матеріалів сексуального характеру, шантажування та вимагання додаткових матеріалів чи грошей).

РОЗПІЗНАВАЙТЕ ІНДИКАТОРИ

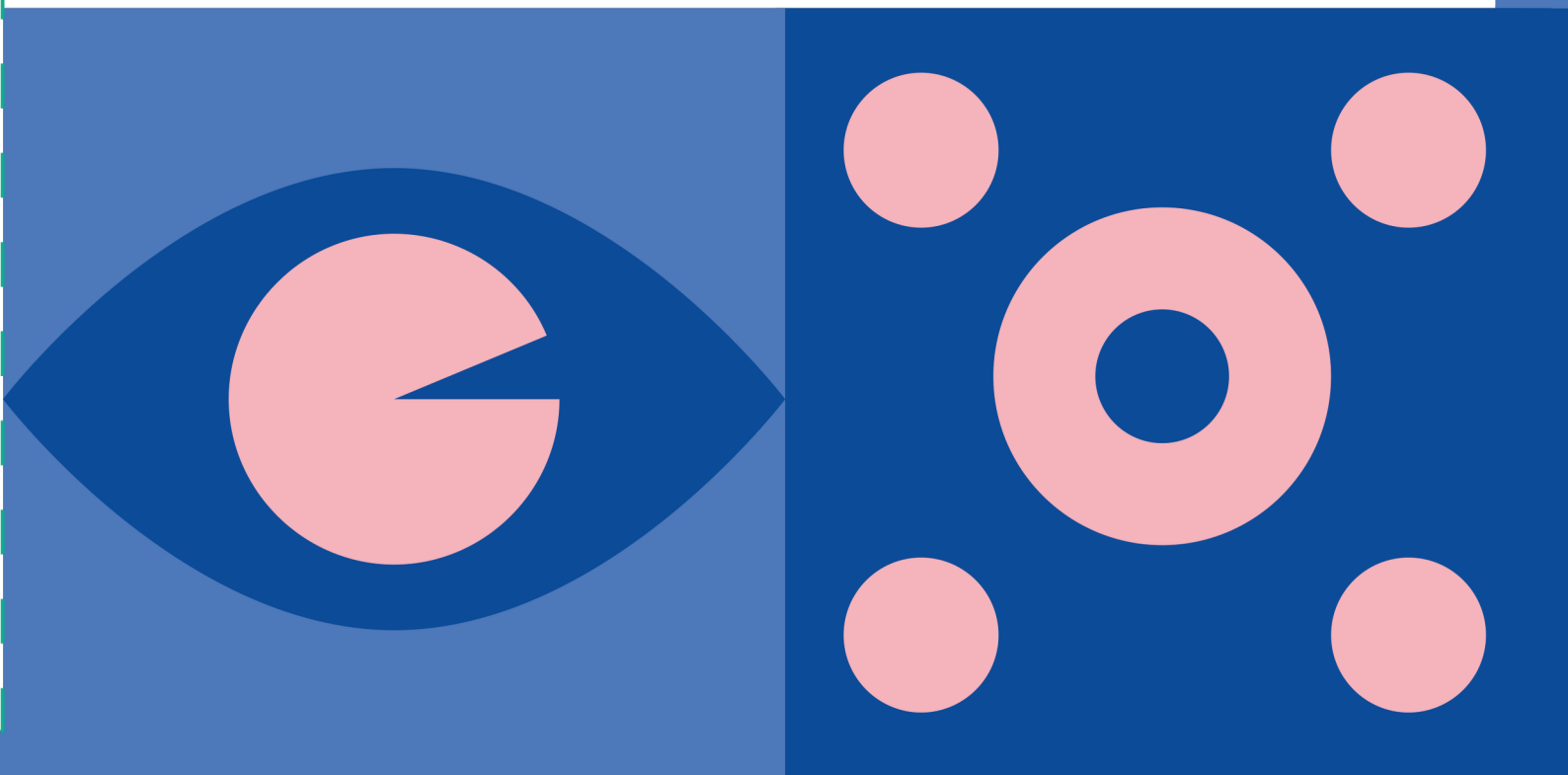
➤ ЯК РОЗПІЗНАТИ, ЩО НАД ДИТИНОЮ БУЛО СКОЄНО СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО?

Діти, які зазнали сексуального насильства, можуть проявляти різні емоції та реакції.

Наприклад:

ВАЖЛИВО! Наявність у дитини однієї чи декількох з цих ознак не означає, що над дитиною точно було скоєно сексуальне насильство. Якщо ви підозрюєте що дитина постраждала від сексуального насильства, обов'язково зверніться за підтримкою та консультацією до спеціалістів.

- ☐ проблеми зі сном та апетитом;
- ☐ підвищена тривожність;
- ☐ замкнутість;
- ☐ агресія;
- ☐ депресія;
- ☐ суїцидальна поведінка та селфхарм; небажання залишитись з певною людиною наодинці;
- ☐ надмірна обізнаність в інтимних питаннях;
- ☐ сексуалізована поведінка, що не відповідає віку дитини.

РЕАГУЙТЕ ВІДПОВІДАЛЬНО

➤ **ЩО РОБИТИ ЯКЩО
ДИТИНА РОЗПОВІДАЄ
ПРО ЕПІЗОД
СЕКСУАЛЬНОГО
НАСИЛЬСТВА ЩО З НЕЮ
ВІДБУЛОСЯ?**

АЛГОРИТМ РЕАГУВАННЯ ДЛЯ СПІВРОБІТНИКІВ НЕДЕРЖАВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Пам'ятайте формулу «Безпечне місце + безпечний дорослий = дитина в безпеці»

БЕЗПЕЧНЕ МІСЦЕ

Кімната повинна бути світлою, містити меблі для роботи або бесіди з дитиною, канцелярію та іграшки. Щоб місце стало безпечним для дитини, можна провести для дитини невеличку екскурсію.

ВАЖЛИВО! БЕЗПЕЧНИМ МІСЦЕМ НЕ МОЖЕ БУТИ МІСЦЕ, ДЕ ВІДБУЛОСЯ СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО.

БЕЗПЕЧНИЙ ДОРОСЛИЙ

Безпечний дорослий це той, хто діє в інтересах дитини. Щоб стати безпечним дорослим, важливо дотримуватися принципу "Не нашкодь", а також пам'ятати про конфіденційність інформації, якою ділиться дитина.

① **ЗАСПОКОЙТЕ ДИТИНУ (ВИ ПОРУЧ І ДИТИНА В БЕЗПЕЦІ)**

Спробуйте встановити з нею контакт, проявляйте емпатію та пам'ятайте, що для дитини дуже важлива реакція дорослого. Так вона формує знання та переконання про себе («Чи зі мною все нормально?»).

② **СЛІДКУЙТЕ ЗА СВОЇМ ТОНОМ ПІД ЧАС РОЗМОВИ, ГОВОРІТЬ ПОВІЛЬНО, ЧІТКО, СПОКІЙНО**

Не проявляйте здивування, недовіри, гніву. Це може викликати неприємні відчуття у дитини/підлітка.

③ **ВИКОРИСТОВУЙТЕ ЗВИЧНІ ДЛЯ ДИТИНИ СЛОВА**

Підбирайте слова і стиль розмови залежно від вікових особливостей дитини.

④ **СТАВТЕ ВІДКРИТІ ЗАПИТАННЯ**

Ви можете ставити питання які починаються з "Що?", "Де?" або "Коли?" Ці питання дозволять вам зрозуміти, що відбулось, а також чи дитина зараз у безпеці. Обов'язково уникайте питання "Чому?". Якщо дитина не хоче відповідати, не змушуйте її.

Наприклад:
Дитина: «Я так не хочу йти додому!»
Дорослий: «Що у тебе відбувається вдома, що ти не хочеш йти додому?»

⑤ **СЛУХАЙТЕ І ЧУЙТЕ. ДОЗВОЛЬТЕ ДИТИНІ ГОВОРИТИ В ТОМУ ТЕМПІ, В ЯКОМУ ЇЙ ЗРУЧНО, НЕ ПЕРЕБИВАЙТЕ**

Інакше може втратитись довіра, бажання розповідати далі. Пам'ятайте, що інколи, коли дитина підходить до особливо важливих моментів розповіді, темп її мовлення може змінитись, щоб швидше про все розповісти.

⑥ **УНИКАЙТЕ ЗАСУДЖЕНЬ І ОБВИНУВАЧЕНЬ**

Важливо, щоб дитина розуміла, що вона не винна у тому, що з нею відбулось. Адже це може трапитись з будь-якою дитиною. Також, уникайте засуджень і обвинувачень стосовно людей, які можуть бути цінними для дитини (батьки, опікуни, друзі).

7 ВИКОРИСТОВУЙТЕ «Я» ПОВІДОМЛЕННЯ

Наприклад, «Я шкодую, що тобі довелося це пережити». Краще не використовувати фрази «Я знаю» або «Я розумію, що ти відчуваєш». Ми всі різні і не можемо розуміти, що пережила ця дитина.

8 НЕ РОЗПИТУЙТЕ ДИТИНУ, ЯК САМЕ СТАЛОСЯ СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО

Якщо ви не є спеціалістом, який супроводжує дитину в кримінальному провадженні або проводить формальне опитування, не потрібно розпитувати дитину про деталі сексуального насильства.

9 БУДЬТЕ ТЕРПЛЯЧІ

Дитина, що постраждала від насильства, може проявляти захисні механізми, агресивну або незвичну поведінку. Можливо, дитина буде вас «перевіряти», чи ви є насправді тим «безпечним дорослим». Зазвичай, чим більше дитина проявляє демонстративну поведінку, тим більше вона потребує допомоги та підтримки.

! ПРОТЯГОМ ДОБИ ПОВІДОМТЕ ПРО СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО В НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ ТА/АБО В СЛУЖБУ У СПРАВАХ ДІТЕЙ.

10 ЩО РОБИТИ ЯКЩО СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО НАД ДИТИНОЮ ВІДБУЛОСЬ ОНЛАЙН?

• Збережіть докази, зробіть скріншоти переписки та/або погроз для подальшого звернення у поліцію.

Рекомендується, щоб дитина самостійно зробила скріншоти і вони зберігались на її телефоні.

• Зверніться до поліції/кіберполіції: <https://ticket.cyberpolice.gov.ua/>

• Видаліть контент.

Це можна зробити самостійно, якщо йдеться про фото, відео в чаті (обов'язково зробити позначку: для всіх учасників чату). Або через звернення до адміністрації, якщо йдеться про ресурси, сайти. У листі до служби підтримки слід попросити видалити ці матеріали як дитячу порнографію — тоді служба реагує найефективніше. У другому випадку також можна звернутися за допомогою до Stop_sexting: <https://stop-sexting.in.ua/send/>

ДО КОГО МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ?

З'ясуйте які варіанти реагування на сексуальне насильство доступні у вашому регіоні.

Деякі послуги можуть надаватися у формі «гарячих ліній», мобільних додатків або інших видів дистанційної підтримки. На Всеукраїнському рівні це:

– Національна дитяча гаряча лінія
0 800 500 225 або **116 111**

– Урядовий контактний центр з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей **1547**

Протягом однієї доби після виявлення факту насильства передайте повідомлення до відповідної **служби у справах дітей** та уповноважених підрозділів органів **Національної поліції України**.

Обов'язково спільно зі службою в справах дітей визначте, чи потрібно терміново забрати дитину з родини, в якій вона зазнала/ зазнає насильства або в якій існує загроза її життю та здоров'ю, звернутися **до медичного закладу**, щоб дитина отримала невідкладну медичну допомогу.

Наразі не існує організації/структури, яка може потурбуватися про всі аспекти профілактики сексуального насильства над дітьми або надати весь спектр послуг дітям, що постраждали від сексуального насильства. Тому потрібно вибудувати систему тісної міжвідомчої співпраці соціальних служб, служб охорони здоров'я, правоохоронних органів та неурядових організацій.